

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης: Έρευνα, Θεωρία και Πράξη

Ενότητα 1: Εισαγωγή στην Παιδαγωγική της Ειρήνης:
Ορισμός και ιστορική ανασκόπηση

Κυριάκος Μπονίδης
Τμήμα Φιλοσοφίας και Παιδαγωγικής

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στο πλαίσιο του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Βία, τα σύγχρονα παγκόσμια προβλήματα και η Παιδαγωγική της Ειρήνης

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

***Αναγνωρίστε τις μορφές βίας και τα
σύγχρονα παγκόσμια προβλήματα
στις εικόνες που ακολουθούν:***

WAR

Εικόνα 1

Εικόνα 2

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 3

Εικόνα 4

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 5

Εικόνα 6

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 7

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 8

Εικόνα 9

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 10

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 11

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 12

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 13

Εικόνα 14

Εικόνα 15

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 16

Εικόνα 17

Εικόνα 18

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Εικόνα 19

Ορισμός

- Η Παιδαγωγική της Ειρήνης αποτελεί κλάδο των Επιστημών της Αγωγής (Rörhs 1987, Lenzen 1997, Wintersteiner 2004), διαρκώς εξελισσόμενο, συνεργαζόμενο με άλλους κλάδους, με επιστήμες και ερευνητικά πεδία που έχουν συγγενές αντικείμενο, καθώς και με διεθνείς οργανισμούς.

Αντικείμενο μελέτης της Παιδαγωγικής της Ειρήνης

Αντικείμενό της είναι η έρευνα και ο σχεδιασμός μιας εκπαίδευσης που αποβλέπει, αφενός, στην απόκτηση γνήσιας, πλανητικής συνείδησης, η οποία θα κινητοποιήσει τους ανθρώπους και θα τους κάνει να δρουν ως παγκόσμιοι πολίτες και, αφετέρου, στο μετασχηματισμό της υφιστάμενης τάξης πραγμάτων με την αλλαγή των κοινωνικών δομών και των προτύπων σκέψης.

Ομάδες αποδοχής

- Καλύπτει **όλο το φάσμα της οικογενειακής και προσχολικής αγωγής και εκπαίδευσης, της σχολικής και συνεχιζόμενης εκπαίδευσης** και προτείνει μια **εσωτερική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση**, η οποία καλύπτει το σύνολο της εκπαίδευσης.
- Διαχέεται στις **νεανικές κουλτούρες και στις ομάδες συνομηλίκων, στα μέσα μαζικής ενημέρωσης** και στη δημόσια ζωή εν γένει (Nolz 2003).
- Συνεργάζεται με το **φιλειρηνικό κίνημα** (Gugel & Jäger χ.χ.) και προτρέπει σε σχετική **κοινωνική δράση**.

Πρόγραμμα του σεμιναρίου

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Σκοπός του σεμιναρίου

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να εξετάσουν οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες εισαγωγικά την Παιδαγωγική της Ειρήνης και να εμβαθύνουν στην Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης σε θεωρητικό, ερευνητικό και πρακτικό επίπεδο.

Θέματα (1/5)

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

- 1) Ειρήνη, πόλεμος, κοινωνική δικαιοσύνη.
 - 2) Η εξέλιξη, η ορολογία και επιστημολογικά ζητήματα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης.
- I) Οι ειρηνιστές παιδαγωγοί της Νέας Αγωγής: Η 'προδρομική' περίοδος της Παιδαγωγικής της Ειρήνης.
- Μια ατομική ιδεαλιστική-χριστιανική προσέγγιση: Το παράδειγμα της **χριστιανικής αγωγής της ειρήνης** του F.W. Foerster.

Θέματα (2/5)

- Μια ατομική, ρομαντική, χριστιανική, φιλελεύθερη, ανθρωπιστική, παγκόσμια προσέγγιση: Η εκπαίδευση για την ειρήνη της Maria Montessori.
- Μια φιλελεύθερη πραγματιστική προσέγγιση: Η θεωρία και η πράξη του John Dewey.
- Μια σοσιαλιστική/μαρξιστική προσέγγιση: Η ειρηνιστική παιδαγωγική της “Ένωσης αποφασιστικών μεταρρυθμιστών του σχολείου”.

Θέματα (3/5)

II) Ορολογία της Παιδαγωγικής της Ειρήνης.

III) Επιστημολογικός προσδιορισμός της Παιδαγωγικής της Ειρήνης.

IV) Η Έρευνα της Ειρήνης. Εξέλιξη και τα «παραδείγματα».

- «Ρεαλιστική/Παραδοσιακή» Έρευνα της Ειρήνης και η «Κριτική» Έρευνα της Ειρήνης. Συνάφεια μεταξύ της Παιδαγωγικής της Ειρήνης και της Έρευνας της Ειρήνης.

Θέματα (4/5)

V) Εξέλιξη και «παραδείγματα» της Παιδαγωγικής της Ειρήνης.

- Η ανάπτυξη της Παιδαγωγικής της Ειρήνης στη Γερμανία μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο: Η Ατομική-Ηθική Παιδαγωγικής της Ειρήνης.
- Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης.
- Οικολογική Παιδαγωγική της Ειρήνης.
- Εκπαίδευση για την Ειρήνη - Διεθνής ή Παγκόσμια Εκπαίδευση - ο ρόλος και η σχετική δραστηριότητα της UNESCO στο σχεδιασμό μιας Εκπαίδευσης για την Ειρήνη.

Θέματα (5/5)

IV) Ινστιτούτα και ερευνητικά κέντρα Έρευνας της Ειρήνης και Παιδαγωγικής της Ειρήνης στην Ελλάδα και διεθνώς, βιβλιογραφία και περιοδικά.

Κριτική Εκπαίδευση της Ειρήνης (1/4)

- 1) Εισαγωγή στην Κριτική Θεωρία και στις κριτικές θεωρίες.
- 2) Κριτική Παιδαγωγική.
- 3) «Κριτική» Έρευνα της Ειρήνης:
 - άμεση, δομική και πολιτισμική βία.
 - «αρνητική» και «θετική» ειρήνη.
 - η αντίθεση 'βορρά-νότου' – «κέντρο» και «περιφέρεια».
 - «το πολιτισμικό εξάγωνο».

Κριτική Εκπαίδευση της Ειρήνης (2/4)

4) Παραδοχές της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης

- Σχέση της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης με την Κριτική Έρευνα της Ειρήνης.
- Σκοποί και στόχοι της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης.
- Η έρευνα και τα μεθοδολογικά εργαλεία της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης.
- Η διάχυση της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης.
- Πεδία δράσης της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης.

Κριτική Εκπαίδευση της Ειρήνης (3/4)

5) Παιδαγωγικοί πόροι και παιδαγωγικές πρακτικές στο πλαίσιο της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης.

- Αρχές των παιδαγωγικών πόρων και πρακτικών.
- Τα προγράμματα σπουδών: ανάπτυξη, στόχοι, περιεχόμενα.
- Η μεθόδευση της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Παιδαγωγική αλληλεπίδραση.
- Δραστηριότητες και δράση στο κοινωνικο-πολιτικό πεδίο.

Κριτική Εκπαίδευση της Ειρήνης (4/4)

6) Προοπτικές της Κριτικής Παιδαγωγικής της Ειρήνης: προς μια Κριτική Παγκόσμια Παιδαγωγική;

Έρευνα υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης (1/3)

- 1. ΑΥΤΟΒΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ** (Αυτοστοχασμός, ημερολόγιο): ανάλυση και αξιολόγηση των μορφών βίας που δέχονται οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες καθημερινά, οι οποίες δημιουργούν τις προϋποθέσεις για την απουσία της ειρήνης από τη ζωή τους.

Έρευνα υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης (2/3)

2. Η ΒΙΑ (ΑΜΕΣΗ, ΔΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ) ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ: ΜΙΑ ΕΘΝΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ ΣΕ ΕΝΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ.

Πεδία της έρευνας:

- Η οργάνωση των εκπαιδευτικών θεσμών και οι σχέσεις εξουσίας.
- Η διοίκηση της εκπαίδευσης.
- Οι ιεραρχημένες σχέσεις γονέων-παιδιών, διεύθυνσης-εκπαιδευτικών-μαθητών και μαθητριών.
- Η ενδοσχολική προσωπική βία (bullying).
- Τα προγράμματα σπουδών, τα σχολικά βιβλία και το εκπαιδευτικό υλικό.
- Τα περιεχόμενα διδασκαλίας και μάθησης.

Έρευνα υπό το πρίσμα της Παιδαγωγικής της Ειρήνης (3/3)

- Οι μορφές και οι μέθοδοι της αγωγής και της εκπαιδευτικής διαδικασίας.
- Ο έλεγχος, η αξιολόγηση.
- Η πειθαρχία.
- Οι ποινές.
- Η σχολική ζωή.

Μέθοδοι και Τεχνικές της έρευνας

- Η βιογραφική μέθοδος.
- Η συνέντευξη.
- Οι ομάδες συζήτησης.
- Η παρατήρηση.
- Η ιδεολογικοκριτική ανάλυση περιεχομένου.
- Η κριτική ανάλυση λόγου.
- Η κοινωνική σημειωτική- Η “γραμματική του οπτικού σχεδιασμού”.

Μεθόδευση του σεμιναρίου (1/2)

- 1) Κατά τη διάρκεια του σεμιναρίου οι μορφές και οι μέθοδοι προσέγγισης της θεματικής που θα χρησιμοποιηθούν για κάθε ενότητα έχουν ως εξής:
 - α) Κάποιες ενότητες παρουσιάζει ο διδάσκων με τη μονολογική-ακροαματική, την ερωτηματικά εξελισσόμενη και τη διαλογική μορφή διδασκαλίας, με την παραγωγική και την επαγωγική μέθοδο εκάστοτε.
 - β) Σε κάποιες ενότητες παρουσιάζουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θέματα στα οποία εμβάθυναν, επειδή ενδιαφέρονται ιδιαίτερα γι' αυτά, ή αναλύονται κείμενα που μελέτησαν όλοι και όλες.

Μεθόδευση του σεμιναρίου (2/2)

2) Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες θα αναπτύξουν το παραπάνω ερευνητικό **project** με θέμα: *Η βία (άμεση, δομική και πολιτισμική) στην εκπαίδευση: μια εθνογραφική έρευνα σε ένα εκπαιδευτικό ίδρυμα.*

Ημερίδα - γενικές διαπιστώσεις και συμπεράσματα, ποιοτική αξιολόγηση του σεμιναρίου

- Τα αποτελέσματα των ερευνητικών εργασιών θα παρουσιαστούν σε ημερίδα, στο τέλος της οποίας οι συμμετέχοντες/ουσες θα αξιολογήσουν το σεμινάριο (τα περιεχόμενα, τη μεθόδευση, τον τρόπο αξιολόγησης) και θα προτείνουν δυνατές αλλαγές για τη βελτίωσή του.

Η εξέλιξη του ειρηνιστικού παιδαγωγικού λόγου και της ειρηνιστικής εκπαιδευτικής πράξης έως τον Μεσοπόλεμο (από τον Κομένιο έως τη Νέα Αγωγή).

Johan-Amos Komensky

(εκλατινισμένο ως Comenius)(1592-1670)

Εικόνα 20

Εικόνα 21, Comenius

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Βασικές θέσεις του Komensky (1/3)

Έργα του:

Pansophiae Prodromus 1693, *Schola pansophica* 1650-1651, *Didaktica Magna* 1657, *Angelus Pacis* 1667.

- Να εξασφαλιστεί στον άνθρωπο «η τάξη, η ειρήνη και η ησυχία».
- Να «βελτιωθεί όλος ο κόσμος».
- Να δημιουργηθεί μια ειρηνική κοινότητα των λαών και των παγκόσμιων πολιτών, στο πλαίσιο της παγκόσμιας θεϊκής τάξης («ειρήνη με το Θεό») και στην προοπτική της επερχόμενης κρίσης στη μεταθανάτια ζωή (Comenius 1669).

ΠΟΛΕΜΟΣ-ΕΙΡΗΝΗ

- Δύο οι μορφές του πολέμου: πόλεμοι πίστης και επεκτατικοί πόλεμοι.
- «*Η ειρήνη πρέπει να εξαφανίσει τον πόλεμο*» (Comenius 1667).

Βασικές θέσεις του Komensky (2/3)

ΙΣΟΤΗΤΑ-ΑΝΘΡΩΠΙΣΜΟΣ

- «Όλη η ανθρωπότητα είναι μια φυλή, ένα φύλο, μια οικογένεια, ένα σπίτι' (Comenius 1669).
- Ισότητα όλων των ανθρώπων και των λαών, ανεκτικότητα.

Βασικές θέσεις του Komensky (3/3)

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

- *‘η μόρφωση αποτελεί την πιο ρεαλιστική δυνατότητα για τη μεταρρύθμιση του κόσμου, [ενώ] η ειρήνη είναι μια κατάσταση που μπορεί να επιτευχθεί αν καταστεί γνωστή η ορθή γνώση της ζωής’ (Comenius, 1667).*
- *το σχολείο συνιστά ‘το εργαστήριο του φωτός’ (Via Lucis, 1642), η βελτίωσή του θα αποτελέσει την αφετηρία για τη βελτίωση του κόσμου και θα οδηγήσει στο ‘φως των φώτων’, στο Θεό (Comenius 1628/31).*
- *ενιαία γενική εκπαίδευση για όλους και όλες με την οργάνωση σχολικών συστημάτων, χωρίς καμία διάκριση ως προς την εθνότητα, την καταγωγή και το φύλο.*
- *σκοπός της εκπαίδευσης ⇨ ορθή γνώση της ζωής εκ μέρους των νέων και την απόκτηση ‘όλων των αρετών χωρίς καμιά εξαίρεση, με προέχουσες τη σοφία, τη σωφροσύνη,..., και τη δικαιοσύνη’ (Comenius 1657).*

Το νεωτερικό σχολείο: ένα σχολείο βίας

Εικόνα 22

Εικόνα 23, Δασκαλοκεντρισμός και παιδαγωγική βία

Εικόνα 24, Παιδαγωγικές πρακτικές και πειθαρχία του σώματος

Εικόνα 25, «Στρατιωτική» εκπαίδευση και πρακτικές εθνικιστικού περιεχομένου

Une Salle d'Étude

Εικόνα 26, Παραδοσιακή σχολική αίθουσα

Εικόνα 27, Σχολική ομοιομορφία

Εικόνα 28, Παιδαγωγικές πρακτικές και πειθαρχία σώματος

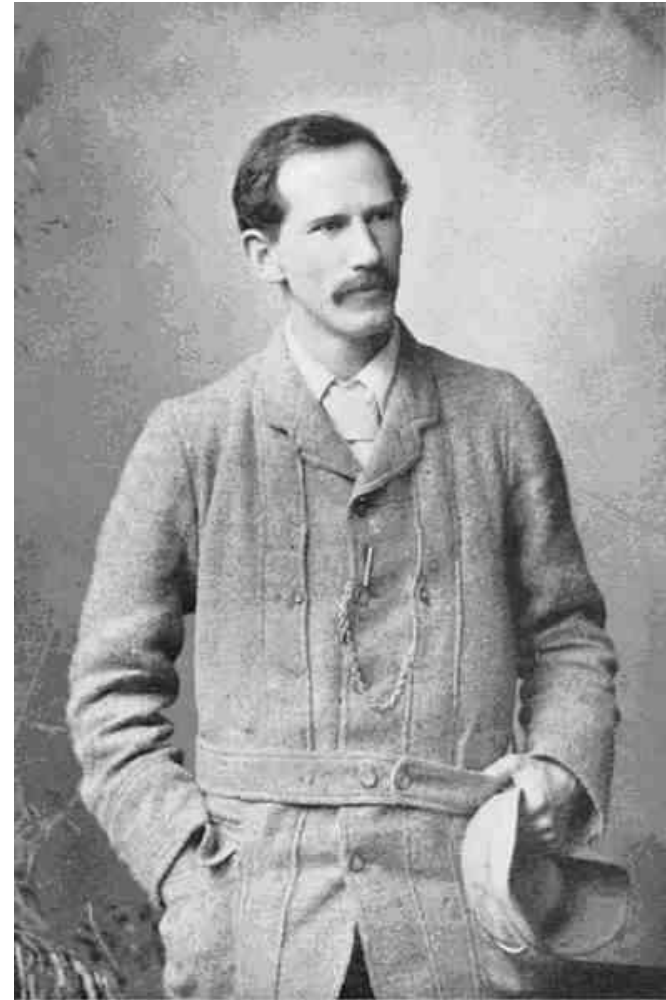

Εικόνα 29, Σχολική τάξη

**Νέα Αγωγή
και
Προοδευτική Εκπαίδευση
εισαγωγικά:
Η πρώτη κριτική του
«παραδοσιακού» σχολείου**

Ηνωμένο Βασίλειο (1/2)

- **John Haden Badley**, ιδρυτής, το 1893, του Bedales School στο Haywards Heath του Sussex.
- Εικόνα 30, **Cecil Reddie**: ιδρυτής, το 1889, του New School “Abbotsholme” στο Rocester του Staffordshire.

Ηνωμένο Βασίλειο (1/2)

- **Alexander Sutherland Neill:** ιδρυτής, το 1923, ενός «νέου» σχολείου του Σχολείου Summerhill στο Lyme Regis και από το 1927 στο Leiston του Suffolk της Αγγλίας.

Εικόνα 31, Ατομική και ομαδική εργασία

Εικόνα 32, Συνεργασία μαθητριών

Εικόνα 33, Εμπειρική μάθηση

Έκδοση του περιοδικού με στόχο την προώθηση της αναδόμησης στην εκπαίδευση

The New Era

AN INTERNATIONAL QUARTERLY MAGAZINE FOR THE PROMOTION OF RECONSTRUCTION IN EDUCATION.

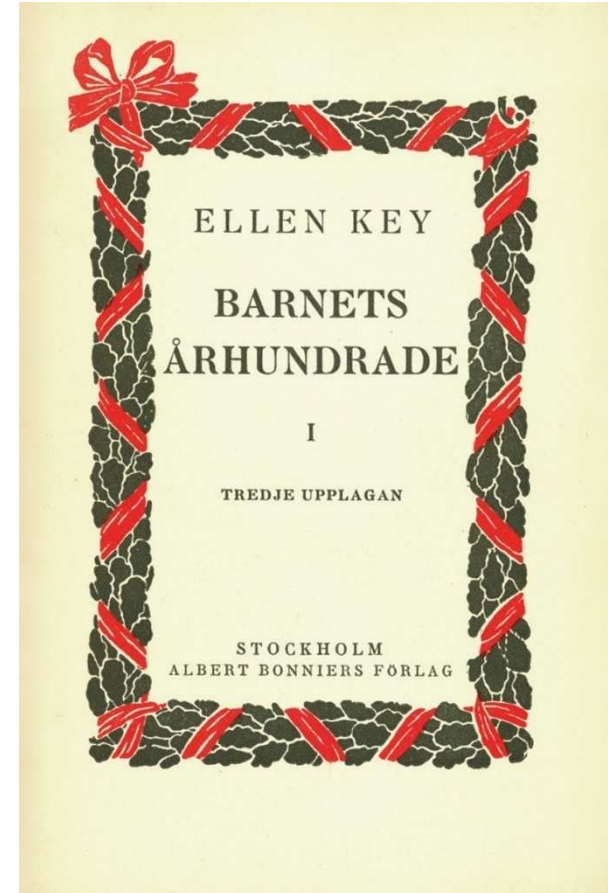

Εικόνα 34, Εξώφυλλο του περιοδικού «The New Era», στο οποίο το παιδί παρουσιάζεται σαν άγγελος της ανθρωπότητας

Σουηδία

Εικόνα 35 & 36, **Ellen Key** (1849-1926) και το σύγγραμμα της «Ο αιώνας του παιδιού» (*Barnets århundrade*) (1900).

Γερμανία

- Το κίνημα της Μεταρρυθμιστικής Παιδαγωγικής (Reformpädagogik)

Paul Geheeb: Ο ανθρωποσοφιστής παιδαγωγός

Εικόνα 37

Εκπαιδευτική δράση του Paul Geheeb

- Ιδρυτής του Odenwaldschule και του Ecole d' Humanite στη Γερμανία και στην Ελβετία, σχολεία στα οποία έγινε πράξη η ισότητα των δύο φύλων, αλλά και η γνώση και κατανόηση διαφορετικών λαών και πολιτισμών, στα οποία δοκιμάστηκαν τα πρώτα πειράματα αντισεξιστικής και πολυπολιτισμικής εκπαίδευσης.

Odenwaldschule

Εικόνα 38

Κριτική Παιδαγωγική της Ειρήνης
Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής

Martin Luserke

- Διευθυντής (1910-1914, 1917-1919 και 1920-1925) της *Ελεύθερης Σχολικής Κοινότητας του Wickersdorf* και ιδρυτής, το 1925, του *Schule am Meer* (παραθαλάσσιο σχολείο) στο νησί Juist στη Βόρεια Θάλασσα.

Peter Petersen

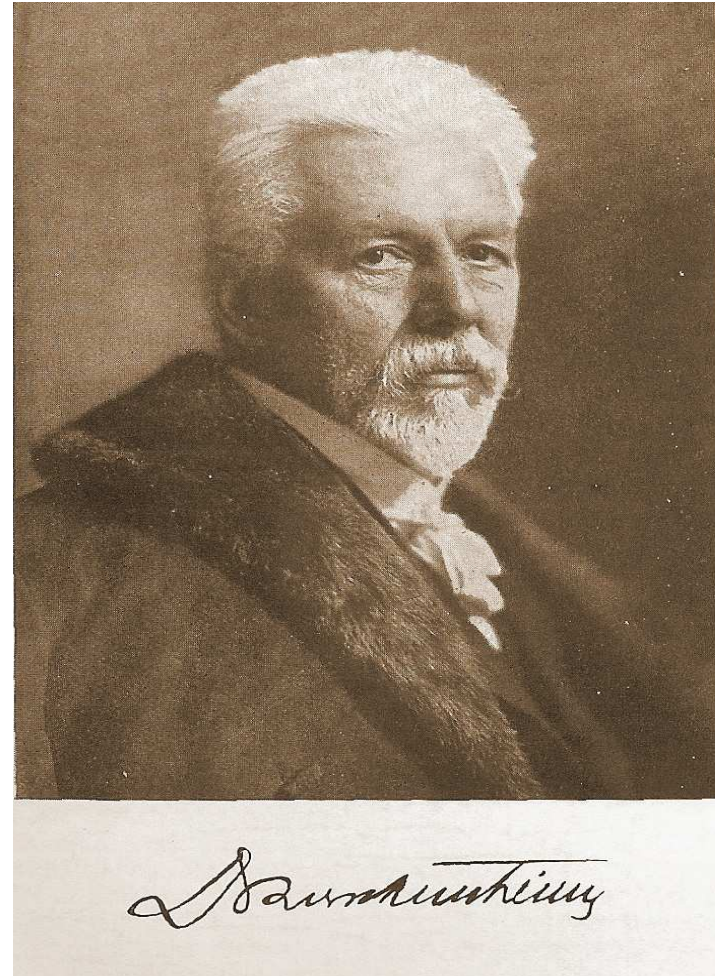
- Εισηγητής ενός εκπαιδευτικού συστήματος, του **Jena Plan**, που εφάρμοσε στο πειραματικό σχολείο του Πανεπιστημίου της Jena.
- Εισήγαγε την ομαδική σχολική εργασία.
- Ασπάστηκε το ναζισμό.

Berthold Otto

- Ιδρυτής, το 1906, ενός πειραματικού σχολείου, του Hauslehrerschule (το σχολείο του οικοδιδάσκαλου), στο Lichterfelde του Βερολίνου και εισηγητής της **Ενιαίας Συγκεντρωτικής διδασκαλίας**.

Georg Kerschensteiner

- Θεμελιωτής του γερμανικού σχολείου εργασίας και εκφραστής της συνολικής φιλοσοφίας της Νέας Αγωγής.

Εικόνα 39

Hugo Gaudig

- Εισηγητής παιδαγωγικών καινοτομιών στο Δημοτικό Ανώτερο Παρθεναγωγείο της Λειψίας από το 1900 και κυρίως μετά το 1907, έτος κατά το οποίο ανέλαβε τα καθήκοντα του διευθυντή.

Εικόνα 40

Hermann Lietz: η Νέα Αγωγή συναντά τον εθνικισμό και τη ναζιστική ιδεολογία

- Ιδρυτής των Εξοχικών Παιδαγωγείων (εκπαιδευτηρίων στην ύπαιθρο) (Landerziehungsheime), το 1898 στο Ilsenburg, το 1901 στο Haubinda της Θουριγγίας και το 1904 στο ανάκτορο Bieberstein στη Fulda.

Εικόνα 41

Η.Lietz: Landerziehungsheime (Εξοχικά παιδαγωγεία):

Εικόνα 42

Εικόνα 43

Gustav Adolf Wyneken

- Ιδρυτής, το 1906, με τους Geheeb και Luserke, της **Ελεύθερης Σχολικής Κοινότητας** του Wickersdorf στο Saalfeld της Θουριγγίας και διευθυντής της (1906-1910 και 1919-1920).

Οι δάσκαλοι «σύντροφοι»

- William Lottig
 - Johannes Gläser
 - Theo Gläß
 - Wilhelm Paulsen
 - Kurt Zeidler
 - Max Tepp
 - Frietz Jöde
 - Friedrich Schlünz
- Ιδρυτές , το 1919, των έξι «σχολικών κοινοτήτων της ζωής» στο Αμβούργο (1919/20-1933), του Wendeschule (ανατρεπτικό σχολείο), του Lichtwarkschule, του σχολείου της Telemannstraße, της Berliner-Tor, της σχολικής κοινότητας στο Tieloh και του σχολείου στη Siedlung Langenhom.

Rudolf Steiner

- Ιδρυτής, το 1919, του Waldorfschule στη Stuttgart και εισηγητής της ανθρωποσοφιστικής παιδαγωγικής του Waldorf (αρμονία, χορός, αυτογνωσία).

Εικόνα 44

«Ένωση αποφασιστικών μεταρρυθμιστών του σχολείου» (Bund Entschiedener Schulreformer, 1919-1933)

Οι μεταρρυθμιστές παιδαγωγοί σοσιαλιστικών πολιτικών πεποιθήσεων

- P. Oestreich
- S. Kawerau
- A. Siemsen
- Elisabeth Rotten
- Ludwig Quidde
- Fritz Ausländer
- Fritz Helling
- Arno Wagner
- Fritz Karsen
- Hildegard Wegscheider-Ziegler.

Heinrich Vogeler

- Ιδρυτής, το 1918-1919, του κοινοβίου Berkendorf στο Worpwede, το οποίο λειτούργησε ως «σχολείο εργασίας» για τα παιδιά της κοινοβιακής ομάδας.

Εικόνα 45

Ιταλία: Maria Montessori

- Εισηγήθηκε τη Μοντεσσοριανή μέθοδο.
- Ίδρυσε, το 1907, την πρώτη Casa dei Bambini (Το σπίτι των παιδιών).

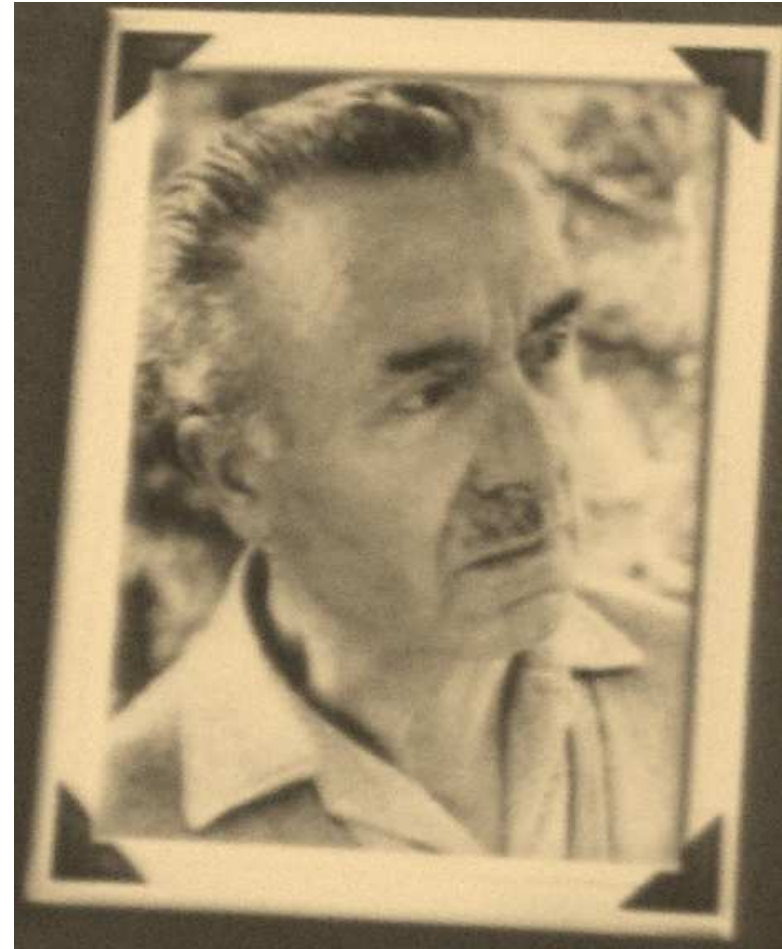
Εικόνα 46, Maria Montessori (1870-1952)

Γαλλία: Education Nouvelle

- Στο πλαίσιο του κινήματος Education Nouvelle, ο **Edmond Demolins** (1852-1907), ίδρυσε το 1898 το **Ecole des Roches** στο Verneuil-sur-Avre της Νορμανδίας.
- Πρόκειται για ένα σχολείο που διαπνέεται από ανθρωπιστικές και φιλειρηνικές αρχές.

Celestin Freinet (1896-1966) (1/2)

- Εισήγαγε εκπαιδευτικές καινοτομίες στο σχολείο του χωριού Le Bar sur Loup, στο οποίο εργάστηκε από το 1920 ως δάσκαλος.
- Υπήρξε κύριος ιδρυτής, το 1924, του συνδικάτου των εκπαιδευτικών.

Εικόνα 47

Celestin Freinet (1896-1966) (2/2)

- Το 1935, ίδρυσε το δικό του ιδιωτικό λαϊκό σχολείο, το Ecole Moderne στη Vence.
- Είναι ο εισηγητής του τυπογραφείου στο σχολείο.

Le Bar sur Loup

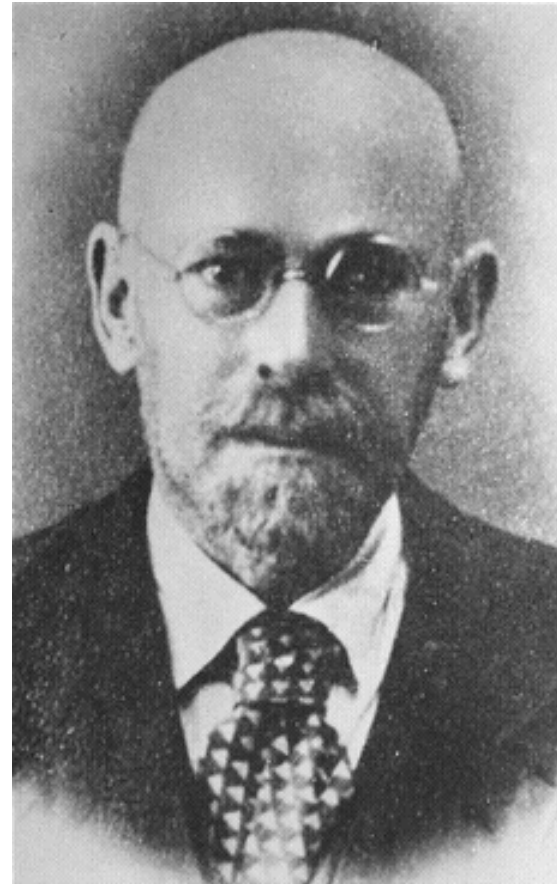

Εικόνα 48, Το χωριό στο οποίο εργάστηκε ως δάσκαλος ο C. Freinet.

Βλ. την κινηματογραφική ταινία «Το σκασιαρχείο»: <https://vimeo.com/61927248>

Πολωνία

- Πολωνοεβραίος γιατρός και παιδαγωγός, γνωστός και ως «ο παιδαγωγός της αγάπης».
- Διετέλεσε διευθυντής ενός ορφανοτροφείου για εβραιόπουλα.
- Οδηγήθηκε με τη θέλησή του στο θάνατο, προκειμένου να μην εγκαταλείψει τα ορφανά παιδιά.

Εικόνα 49, Janusz Korczak

Ελβετία

- Ο **Adolf Ferriere**, ιδρυτής του Ecole Active (Σχολείο Δράσης) στο Glarisegg και του Διεθνούς Γραφείου της Εκπαίδευσης.
- Ίδρυση, το 1912, του **Ινστιτούτου J. J. Rousseau**, το 1921, του **Διεθνούς Συνδέσμου για τη Νέα Αγωγή** με διευθυντή τον Pierre Bovet και συνεργάτες του τον A. Ferriere και την E. Rotten.
- Έκδοση των περιοδικών La Nouvelle Education και Pour l' Ere Nouvelle.

Ελλάδα

- **Αλέξανδρος Δελμούζος:** εκφραστής της Νέας Αγωγής με την παιδαγωγική θεωρία και τους πειραματισμούς του, το 1908-1911, στο Παρθεναγωγείο του Βόλου και το 1923-1926 στο Μαράσλειο Διδασκαλείο.
- **Μίλτος Κουντουράς:** εφάρμοσε τις αρχές της Νέας Αγωγής στο Διδασκαλείο Θηλέων της Θεσσαλονίκης (1927-1930).
- **Ρόζα Ιμβριώτη**
- **Μιχάλης Παπαμαύρος**
- **Μυρσίνη Κλεάνθους-Παπαδημητρίου**

Σοβιετική Ένωση

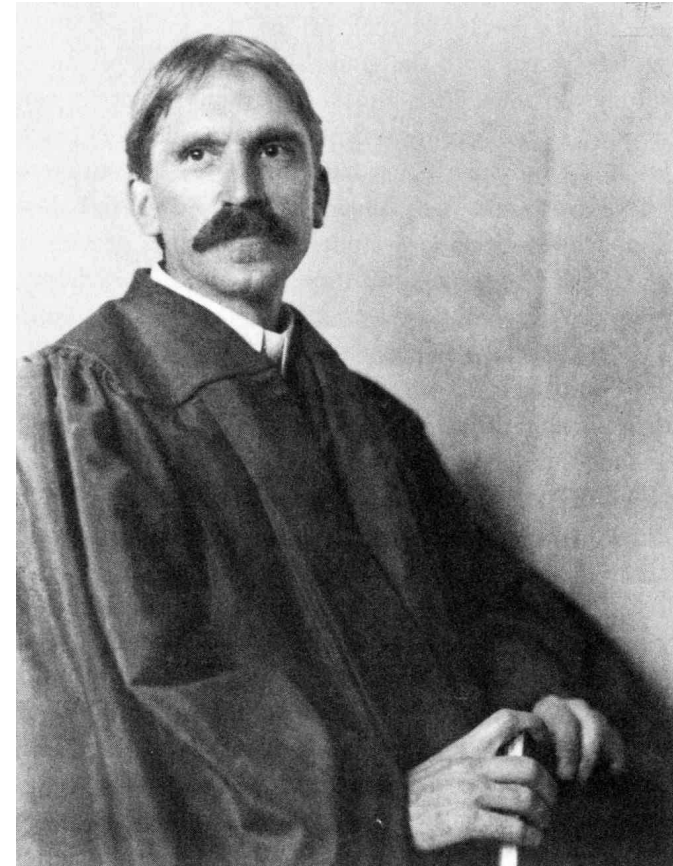
- Εισηγητής της εκπαίδευσης στην κολλεκτίβα και θεμελιωτής του μαρξιστικού-λενινιστικού εκπαιδευτικού παραδείγματος.

Εικόνα 50, Anton Semjonowitsch Makarenko

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (1/3)

- Εισηγητής της πραγματιστικής θεωρίας της αγωγής και θεμελιωτής του αμερικανικού σχολείου εργασίας. Η εργασία του στο Laboratory School στο Chicago (1896-1904) συνέβαλε σημαντικά στον προσδιορισμό της προοδευτικής αγωγής.

Εικόνα 51, John Dewey

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (2/3)

- Ο **William Kilpatrick** εισηγητής, το 1918, της μεθόδου project.
- Ο **Carleton Washburne** εισηγητής, το 1919, ενός εκπαιδευτικού συστήματος, του Winnetka Plan, που εφάρμοσε στο προάστιο του Σικάγου Winnetka.
- Ο **Harold Rugg** συνέβαλε στη θεωρητική θεμελίωση του παιδοκεντρικού σχολείου και της προοδευτικής αγωγής.
- Ο **George Counts** συνέβαλε στη θεωρητική θεμελίωση της προοδευτικής αγωγής, της παιδοκεντρικής μάθησης και της αναδομιστικής θεωρίας της αγωγής.

Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής (3/3)

- Εισηγήτρια, το 1919, ενός εκπαιδευτικού συστήματος, του Dalton Plan, που εφάρμοσε σε ένα δημόσιο σχολείο της μέσης βαθμίδας στη Μασαχουσέτη.

Εικόνα 52, Helen Parkhurst

Θέσεις της Νέας Αγωγής (1/6)

- A) **Αφετηρία αποτελεί το παιδί** (“Von Kinde aus“: ξεκινώντας από το παιδί).
- Είναι μια ανεξάρτητη οντότητα, φύσει καλή ή δυνάμει καλή. Ακολουθεί τους δικούς της φυσικούς νόμους ανάπτυξης, η τάξη των οποίων, εάν διατηρηθεί, θα δημιουργηθεί ένας νέος άνθρωπος.
 - Έχει «αποστολικό» σκοπό: το νέο παιδί θα οδηγήσει στη νέα εποχή.

Θέσεις της Νέας Αγωγής (2/6)

B) Το παραδοσιακό σχολείο:

«ο δολοφόνος της ψυχής».

«Βλάπτει ανεπανόρθωτα το παιδί» (Key, 1900).

- Αναγκαία η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του σχολείου: η δημιουργία εκείνου του σχολείου στο οποίο το παιδί αποτελεί το σημείο αναφοράς της παιδαγωγικής διαδικασίας.

Θέσεις της Νέας Αγωγής (3/6)

Εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του σχολείου:

- Ως χώρου, των υποδομών και των μέσων του.
- Της εσωτερικής λειτουργίας του σχολείου με τη διαφοροποίηση της σχολικής εργασίας.
- Εξανθρωπισμένη σχέση εκπαιδευτικού-μαθητή και μαθήτριας.

Θέσεις της Νέας Αγωγής (4/6)

Γ) Η βελτίωση του ανθρώπου μέσω μιας νέας αγωγής και εκπαίδευσης μπορεί να έχει θετικές επιπτώσεις στην κοινωνία και στον πολιτισμό.

Θέσεις της Νέας Αγωγής (5/6)

1. Το σχολείο ως κοινότητα οφείλει να προετοιμάζει για τη βελτίωση της μεγάλης κοινότητας, της κοινωνίας ή του λαού ως θεμέλιου της κοινωνίας.
 - Το σχολείο αναλαμβάνει το έργο της ελεύθερης ανάπτυξης της ατομικότητας του παιδιού, που λειτουργεί όμως μέσα στη σχολική κοινότητα, ώστε να συμβάλλει στη βελτίωση της αστικής κοινωνίας, στον εκδημοκρατισμό της.
 - Έργο του σχολείου είναι η **ενσωμάτωση του παιδιού στη σχολική κοινότητα** –η οποία για κάποιους φτάνει στην ακραία μορφή της εξαφάνισης της ατομικότητας μέσα σε αυτήν (*όλα για την κοινότητα*)- ώστε αντιστοίχως το παιδί να λειτουργήσει μέσα στην κοινωνία, υπέρ της κοινωνίας, του λαού ή του έθνους, του κράτους.

Θέσεις της Νέας Αγωγής (6/6)

2. Το σχολείο πρέπει να οργανωθεί ως σοσιαλιστική κοινότητα που θα οδηγήσει σε σοσιαλιστικό μετασχηματισμό της κοινωνίας.
3. Το σχολείο οφείλει να προωθήσει εναλλακτικές μορφές κοινωνικής οργάνωσης, τρόπο ζωής και πολιτισμό.

Η Νέα Αγωγή

- «...είναι ένα Ευαγγέλιο της κοινωνικής μεταρρύθμισης που στρέφεται εναντίον των παλαιών κακών μεθόδων του πολέμου, των θρησκευτικών τυπολατριών, της φυλετικής καταπίεσης και της οικονομικής εκμετάλλευσης και απαιτεί ασφαλέστερους τρόπους ζωής και στενότερη συνεργασία μεταξύ των εθνών της γης...» (Reisner 1935, πηγή: Röhrs 1983).

Οι ειρηνιστές παιδαγωγοί της Νέας Αγωγής

Η «Προπαρασκευαστική περίοδος» της Παιδαγωγικής της Ειρήνης κατά τον Μεσοπόλεμο

F.W. Foerster (1869-1966)

Εικόνα 53

Παραδοχές του F. W. Foerster (1/2)

- Είχε χριστιανοκαθολική αφετηρία.
- Έδειχνε συμπάθεια στους εθνικούς «άλλους», κυρίως στους εθνικούς αντιπάλους.
- Πρότεινε τη δημιουργία ενός υπερεθνικού πολιτισμού.
- Συγκρότησε ένα σύστημα «ηθικού πολιτισμού», -το οποίο περιέχει την Πολιτική, την Παιδαγωγική και τη Χριστιανική ηθική.
- Η χριστιανική Ηθική πρέπει, κατά την άποψή του, να κυριαρχεί σε κάθε ανθρώπινη δραστηριότητα, ενώ «*Η επί του όρους ομιλία*» του Χριστού είναι δυνατόν να αποτελεί τον οδηγό στις σχέσεις μεταξύ των ανθρώπων, στη δράση του κράτους, αλλά και στην εξωτερική πολιτική των κρατών.
- Σύγγραμμά του: *Ο αγώνας μου κατά της στρατοκρατικής και εθνικιστικής Γερμανίας* (Foerster, 1920).

Παραδοχές του F. W. Foerster (2/2)

- Ο άνθρωπος διαθέτει δύο φύσεις, τη φύση των ορμών και την φύση του πνεύματος.
- Είναι σημαντικός ο ρόλος της εκπαίδευσης.
- Μια μοντέρνα Παιδαγωγική θα συνιστά μια επιστήμη που θα προσφέρει ψυχολογική και (χριστιανική) ηθική αρωγή στο άτομο, μια προσωπική θεραπεία της ψυχής στο σύνολο των μελών του κοινωνικού οργανισμού, με στόχο την ανανέωση της κοινωνίας (Foerster, 1908).
- Η αγωγή για την ειρήνη είναι εργασία της πολιτικής αγωγής.

Maria Montessori (1870-1952)

- Έχει καθολικο-χριστιανική και ανθρωπολογική αφετηρία.
- Σύγγραμμά της: *Educatione e pace* (1949).
- **Ατομική, ρομαντική, χριστιανική, φιλελεύθερη, παγκόσμια προσέγγιση:** «...Πρέπει να δούμε το παιδί σαν ένα **Μεσσία**... που ...θα προετοιμάσει τη νέα ανθρωπότητα... θα οδηγήσει το άτομο τόσο όσο και την ανθρωπότητα σε ένα υψηλότερο στάδιο ανάπτυξης... θα χτίσει το νέο κόσμο της ειρήνης» (Montessori 1929, πηγή: Montessori 1949).

Θέσεις της M. Montessori (1/3)

Ειρήνη:

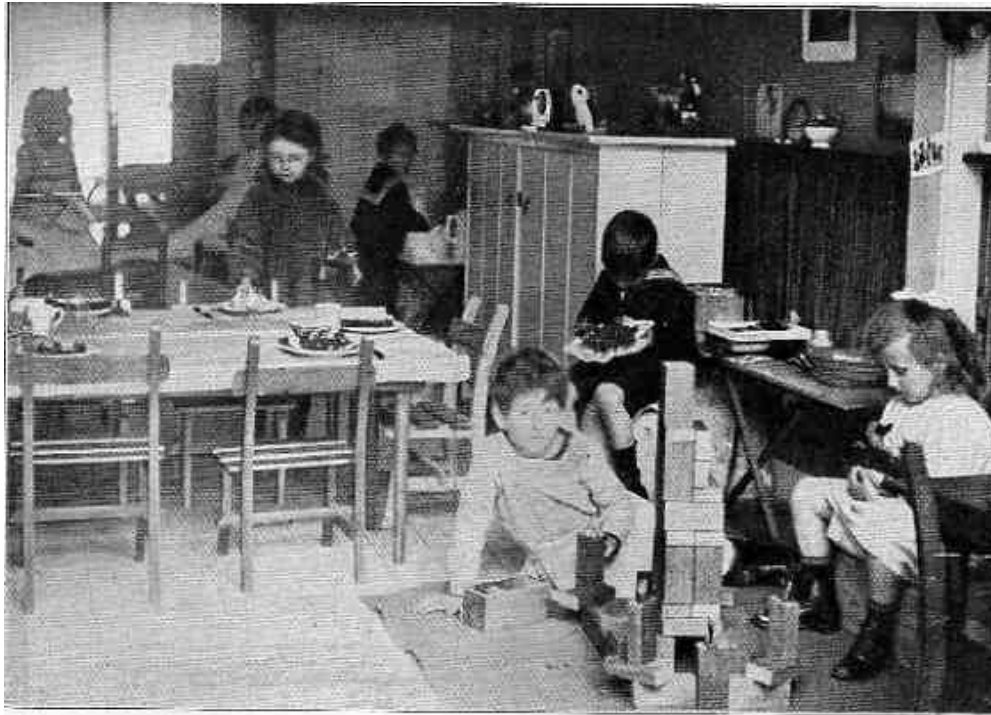
- α) απουσία του πολέμου και συμμαχία μεταξύ συγκεκριμένων εθνικών κρατών,
- β) *«Ο θρίαμβος της δικαιοσύνης και της αγάπης ανάμεσα στους ανθρώπους και το χτίσιμο ενός καλύτερου κόσμου, όπου θα βασιλεύει η αρμονία,...[ως] ένα μόνιμο τρόπο ζωής της ανθρωπότητας»*, κατά τον οποίο οι πλουτοπαραγωγικές πηγές κατανέμονται εξίσου σε όλους και όλοι οι άνθρωποι συναδελφωμένοι, χωρίς σύνορα, γίνονται *«σαν παιδιά που θα παίζουν σ' έναν απέραντο κήπο»* (Montessori, 1949).
- Προτείνει τη συγκρότηση μιας επιστήμης της ειρήνης.

Θέσεις της M. Montessori (2/3)

- «Το πνεύμα του παιδιού μπορεί να συμβάλλει στη βελτίωση του ανθρώπινου είδους και στο ξεκίνημα ενός καινούριου πολιτισμού» (Montessori 1938, 1947).
- Θεωρεί σημαντική την παιδική ηλικία για τη διαμόρφωση πεποιθήσεων και στάσεων.
- Η περίοδος της ειρήνης = «εποχή του παιδιού»
- Για να αλλάξει η κοινωνία και για να επικρατήσει η ειρήνη οι ενήλικοι οφείλουν να θέσουν (το παιδί) στο κέντρο των ενδιαφερόντων τους. Να διδαχθούν από αυτό και να του εξασφαλίσουν την ειρήνη, τη δικαιοσύνη, την αρμονία και την αγάπη.

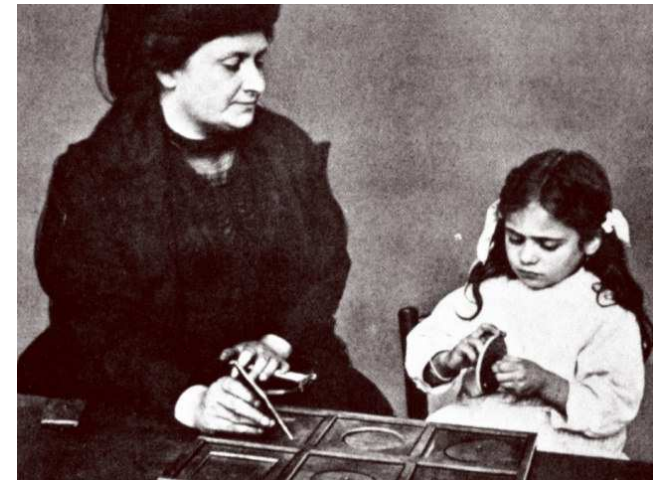
Θέσεις της M. Montessori (3/3)

- Η αναχρονιστική εκπαίδευση εμποδίζει την ελεύθερη ανάπτυξη της φύσης του παιδιού, εξαναγκάζοντάς το να προσαρμοστεί στη λογική του ενηλίκου και να θάβει στο υποσυνείδητό του μια ζωή που ήθελε να την αφήσει να ξεδιπλωθεί και δεν μπόρεσε.
- Το πολεμικό πνεύμα είναι αποτέλεσμα της απουσίας της «σωστής αγωγής».

Montessori-school te Den Haag (de eerste hier te lande).

Εικόνα 54, Μοντεσσοριανό
σχολείο

Εικόνα 55, 56, Η Montessori με παιδιά

Μια φιλελεύθερη πραγματιστική προσέγγιση: Η θεωρία και η πράξη του John Dewey

- «Όταν το σχολείο θα προετοιμάζει τα παιδιά μέσα σε μια **εμβρυϊκή κοινότητα**, για τα καθήκοντα και τις απαιτήσεις τους ως μελών της κοινωνίας, εμφυσώντας τα το πνεύμα της χρησιμότητας και εφοδιάζοντάς τα με τα απαραίτητα..., τότε θα έχουμε, με βεβαιότητα, μια κοινωνία όμορφη και αρμονική, στην οποία θα αξίζει στα αλήθεια να ζεις» (Dewey, 1899).
- Σύγγραμμα: *Το παιδαγωγικό μου πιστεύω* (1897), εκφράζει τις θεωρητικές του απόψεις τις οποίες πραγματώνει από το 1896 έως το 1904 στο *Laboratory School* στο Σικάγο.

Η εκπαίδευση

- Θα προκαλέσει «μια αλλαγή, μια επανάσταση, όμοια με εκείνη που έφερε ο Κοπέρνικος, όταν μετέθεσε το κέντρο του σύμπαντος από τη γη στον ήλιο, καθιστώντας τώρα το παιδί ήλιο, γύρω από τον οποίο περιστρέφεται η εκπαίδευση, το κέντρο γύρω από το οποίο οργανώνεται» (Dewey, 1899).
- Θα αποτελέσει τη «βασική μέθοδο για την κοινωνική μεταρρύθμιση και πρόοδο» (Dewey, 1897).
- Έχει στο επίκεντρο «τις τωρινές ικανότητες και κλίσεις του παιδιού», εκπαιδεύει «παιδιά από διάφορες κοινωνικές τάξεις, από διάφορες εθνικές παραδόσεις και από διάφορες θρησκευτικές πεποιθήσεις» (Brubacher, 1983).

Η εκπαίδευση αποβλέπει (1/2)

A. Στο «ευτυχισμένο παιδί» και στην «ευδαιμονία της κοινότητας» ή –διαφορετικά– σε μια εκπαίδευση που επιτρέπει την ελεύθερη ανάπτυξη του ατόμου μέσα σε μια δημοκρατική σχολική κοινότητα, με στόχο τη βελτίωση της κοινωνίας, αλλά και τη δημιουργία της παγκόσμιας κοινωνίας.

Κοινωνία = «η οργανική ένωση ατόμων», γιατί, «αν εξαλειφθεί ο κοινωνικός παράγοντας από το παιδί, θα μείνει κάτι το αφηρημένο, ενώ, αν εξαλειφθεί ο ατομικός παράγοντας από την κοινωνία θα μείνει μια αδρανής και άμορφη μάζα» (Dewey, 1897).

Η εκπαίδευση αποβλέπει (2/2)

B. Στην εκπαίδευση για τη δημοκρατία, την παγκόσμια κατανόηση και ειρήνη.

Τα παιδιά βιώνουν την ελευθερία, «ώστε, αφενός, να γνωρίζουν τον τρόπο με τον οποίο θα λειτουργήσουν, όταν γίνουν κάποια μέρα διοικούσα τάξη, και..., αφετέρου, να αναπτύξουν τις θετικές και ενεργητικές αρετές της πρωτοβουλίας, της ανεξαρτησίας και της επινοητικότητας, οι οποίες θα τα καταστήσουν ικανά να μπορέσουν ως ενήλικοι [τόσο] να απομακρύνουν κάθε κατάχρηση και αποτυχία από το δημοκρατικό σύστημα» (Dewey, 1929) όσο και να το βελτιώσουν περαιτέρω.

Λοιπές θέσεις του J. Dewey (1/2)

- «Η ιδέα ότι άλλα παιχνίδια και δραστηριότητες είναι κατάλληλα για τα αγόρια και άλλα για τα κορίτσια είναι παντελώς τεχνητή και αντανακλά τις υφιστάμενες διακρίσεις στη ζωή των ενηλίκων» (Dewey, 1916).
- Υπό την επίδραση των γεγονότων του Α΄ Παγκοσμίου πολέμου, υποστήριξε ότι «η βία που χρησιμοποιήθηκε σε αυτόν συνιστά επαρκή λόγο για στόχευση σε μια δημοκρατική παγκόσμια τάξη» και ενέταξε στον παιδαγωγικό προβληματισμό του και το **ζήτημα της δυνατότητας της εκπαίδευσης να λειτουργεί υπέρ της παγκόσμιας κατανόησης και της ειρήνης.**

Λοιπές θέσεις του J. Dewey (2/2)

- Σχολική **Ιστορία** = εξοικείωση του παιδιού με τα πολιτισμικά αγαθά του παρελθόντος, το οποίο χρησιμοποιεί ως βάση για την εξερεύνηση του παρόντος και την οικοδόμηση του μέλλοντος. Απορρίπτει τη βιογραφική προσέγγισή της και τη διπλωματική ιστορία των χρονολογιών και των ηρώων-πολεμιστών, εστιάζοντας στο κοινωνικό ρόλο της.
- **Ιστορία και Γεωγραφία** = σχολικοί πολιτισμικοί πόροι που στοχεύουν, μεταξύ άλλων, στην **εξάλειψη του εθνικισμού και της στρατοκρατίας, στην πολιτική εκπαίδευση, καθώς και στη διεθνή κατανόηση και παγκόσμια ειρήνη.**

«Ένωση αποφασιστικών μεταρρυθμιστών του σχολείου» (Bund Entschiedener Schulreformer, 1919-1933)

Οι μεταρρυθμιστές παιδαγωγοί σοσιαλιστικών πολιτικών πεποιθήσεων

- P. Oestreich
- S. Kawerau
- A. Siemsen
- Elisabeth Rotten
- Ludwig Quidde
- Fritz Ausländer
- Fritz Helling
- Arno Wagner
- Fritz Karsen
- Hildegard Wegscheider-Ziegler.

Συμβολή των μεταρρυθμιστών παιδαγωγών

- Θεμελιώνουν την **κριτική-πολιτισμική** προσέγγιση της *Παιδαγωγικής της Ειρήνης*, παρουσιάζοντας ένα σοσιαλιστικό εκπαιδευτικό «τύπο» της που, ωστόσο, δεν ερείδεται αποκλειστικά στον υλισμό, αλλά ενίοτε σε έναν ηθικο-ανθρωπολογικό ιδεαλισμό και ουτοπικό ή θρησκευτικό σοσιαλισμό.

Εργάστηκαν για (1/2)

- Τη «μεταρρύθμιση του εκπαιδευτικού συστήματος που θεσμοθετήθηκε στην καπιταλιστική κοινωνία και χρησιμοποιείται προς όφελος της άρχουσας τάξης» (Kawerau, 1921a), «του ιμπεριαλισμού και της αποικιοκρατικής πολιτικής» (Oestreich 1925a, 1930a), με την εφαρμογή μιας σοσιαλιστικής εκπαιδευτικής πολιτικής που προβλέπει αλλαγές στην εσωτερική λειτουργία του σχολείου.
- Το θεσμό του «**Ενιαίου σχολείου**» ως σχολείου διαπνεόμενου από ανθρωπιστικές αρχές.

Εργάστηκαν για (2/2)

- Ένα σχολείο προσανατολισμένο στον ανθρωποκεντρισμό, τον αντιμιλιταρισμό, τον αφοπλισμό, τον αγώνα εναντίον των εθνικών, φυλετικών και θρησκευτικών διακρίσεων, την ισότητα, την αδελφοσύνη και το σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας.

Fritz Karsen 1885-1951

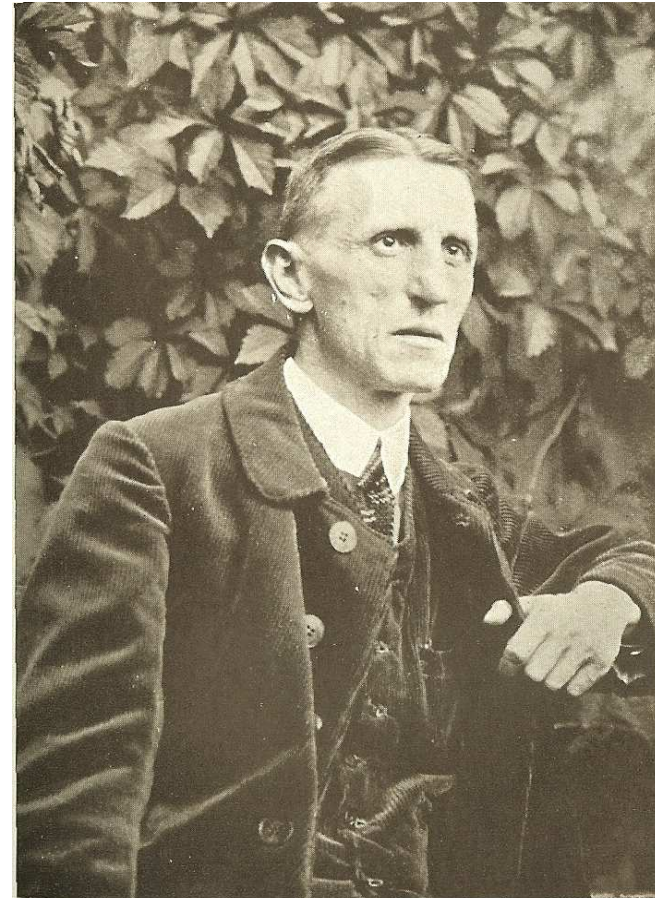
Εικόνα 57, Πινακίδα στην είσοδο σχολείου στο οποίο δίδαξε ο μεταρρυθμιστής παιδαγωγός F. Karsen

Η σοσιαλιστική Παιδαγωγική αποβλέπει (1/3)

A. Στη δημιουργία του νέου σχολικού πολιτισμού και της εκπαιδευτικής κοινότητας που θα αποτελέσει τη βάση του πολιτισμού της λαϊκής και πανανθρώπινης κοινότητας.

- «Τεχνητός πολιτισμός ≠ (νέος) πολιτισμός» «κράτος/κοινωνία ≠ λαϊκή κοινότητα».
- «*Νέος πανανθρώπινος πολιτισμός*», ο οποίος θα είναι δημιούργημα μιας ειρηνικής και δομημένης βάσει των αρχών του Δικαίου «λαϊκής κοινότητας».
- Ο τεχνητός πολιτισμός, «*το ανεπιστρεπτί πεπρωμένο της ανθρωπότητας*», θα μετασχηματιστεί από φύλακας του καπιταλισμού που σκλαβώνει τους ανθρώπους σε φιλικό αρωγό όλων των μελών της.

Paul Oestreich

Εικόνα 58, Paul Oestreich

Paul Oestreich.

Paul Oestreich

Εικόνα 59: Εξώφυλλο του βιβλίου του Ρ. Oestreich (1930).
Δρόμοι της τεχνολογίας - Η εισβολή της τεχνολογίας στην Παιδαγωγική, στο οποίο παρουσιάζεται το παιδί τρομοκρατημένο μπροστά στα επιτεύγματα του τεχνητού πολιτισμού.

Η σοσιαλιστική Παιδαγωγική αποβλέπει (2/3)

Β. Στη συγκρότηση του σοσιαλιστή ανθρώπου

- Μια **ολοκληρωμένη προσωπικότητα** -δημιούργημα της ενεργούς ζωής του μέσα στην κοινότητα και της δημιουργικής εργασίας του, που βρίσκεται στην υπηρεσία της κοινότητας.
- Άνθρωπος **ικανός να λειτουργήσει στην κοινότητα, γνωρίζει πολύ καλά τις δυνατότητές του** και έχει την ικανότητα να βιώνει την ατομικότητα μέσα στην κοινότητα.
- Είναι «*αυτάρκης, αυτόνομος, σφαιρικά καλλιεργημένος, παραγωγικός, ένθερμος, δυναμικός, δημιουργικός*» και «*πραγματικός ειρηνιστής*».
- Έχει την «**ετοιμότητα για ειρήνη...** [και, καθώς αυτή] *ενέχει και το στοιχείο του αγώνα...*, [του ακτιβιστή και της ακτιβίστριας] *που μπορεί να αγωνίζεται και χαίρεται που αγωνίζεται*» (Oestreich, 1924b & 1925b, Bernhard, 1988).

Η σοσιαλιστική Παιδαγωγική αποβλέπει (3/3)

Γ. Στην κατανόηση των λαών και τον ειρηνισμό, στον αντιφασισμό και στην ισότητα των φύλων.

- Η εκπαίδευση συντηρεί και αναπαράγει τον ιμπεριαλισμό και την αποικιοκρατία ≠ **οφείλει να αποβλέπει στην κατανόηση των λαών και τον ειρηνισμό: «αποστρατικοποίηση»** του σχολείου, τόσο των περιεχομένων του και των πρακτικών του όσο και της οργανωτικής δομής του.
- Η πολιτικά ώριμη γυναίκα, μια γυναίκα που συμμετέχει ενεργώς στην πολιτική, δε μιμείται τον άνδρα, είναι ειρηνίστρια, αυθύπαρκτη και απελευθερωμένη, ιδιότητά της, η οποία θα λειτουργήσει απελευθερωτικά και για την πανανθρώπινη κοινότητα (Oestreich, 1930c).

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (1/29)

- Bernhard, A. (1988), *Mythos Friedenserziehung, Zur Kritik Friedenspädagogik in der Geschichte der Bürgerlichen Gesellschaft*. Giessen: Focus.
- Brubacher, J. (1983), John Dewey, στο: Chateau, J. (επιμ.), *Οι μεγάλοι παιδαγωγοί*, μτφρ. Κ. Κίτσος, Αθήνα: Γλάρος, σσ. 341-363.
- Comenius, A.J. (1639). *Pansophiae Prodromus*. Londini: Typis M[iles] F[lesher] sumptibus L. Fawne, & S. Gellibrand. In: <http://books.google.gr/books?id=iFQTAAAAQAAJ&printsec=frontcover&dq=comenius+Pansophiae+Prodromus&source>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (2/29)

- Comenius A. J. (1651). *Schola pansophica* . [στη γερμανική έκδοση: *Die pansophische Schule*. In: Gerhard Arnhardt/ Bodo Reinerd (ed.). *Jan Amos Comenius. Über sich und die Erneuerung von Wissenschaft, Erziehung und christlicher Lebensordnung*. Τ. 2. Donauwörth: Auer, pp. 486-528].
- Comenius A.J. (1657). *Didactica Magna* [στην αγγλική έκδοση (1967). *The Great Didactic* (μετάφραση, εισαγωγή, σχόλια: M.W. Keatinge). New York: Russell & Russell].
- Comenius, A.J. (1667). *Angelus Pacis*. In: Comenius, A.J. (1977). *Der Engel des Friedens. Ausgewählte Werke*, v. 3, Hildesheim/New York, pp. 339-373.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (3/29)

- Dewey, J. (1897). [My Pedagogic Creed](http://dewey.pragmatism.org/creed.htm). *School Journal*. 54 , pp. 77-80 [σε ψηφιακή μορφή στην ιστοσελίδα <http://dewey.pragmatism.org/creed.htm>].
- Dewey, J. (1899). *The School and Society*. Chicago: University Press. [ελληνική έκδοση (1982): *Το σχολείο και η κοινωνία*, μτφρ. Μ. Μιχαλοπούλου, Αθήνα: Γλάρος].
- Dewey, J. (1902). *The Child and the Curriculum*. Chicago: University Press. [ελληνική έκδοση (1926): *Το σχολείο και το παιδί*, μτφρ. Κ.Δ. Σωτηρίου, Αθήνα: Εκδόσεις Αθηνά].

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (4/29)

- Dewey, J. (1916). [Democracy and Education: An introduction to the philosophy of education](#). New York: Macmillan Co. [σε ψηφιακή μορφή στην ιστοσελίδα: www.ilt.columbia.edu/publications/dewey.html].
- Dewey, J. (1929). *Characters and Events*. New York: Henry Holt.
- Foerster, F.W. (1908). *Christentum und Klassenkampf. Spzialethische und sozialpädagogische Betrachtungen*. Zürich: Schulthess.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (5/29)

- Foerster, F.W. (1920). *Mein Kampf gegen das militaristische und nationalistische Deutschland. Gesichtspunkte zur deutschen Selbsterkenntnis und zum Aufbau eines neues Deutschlands*. Stuttgart.
- Gugel, G. & Jäger U. (χ.χ). *Friedensbewegung und Friedensarbeit -Einmischung ist möglich*. In: http://www.friedenspaedagogik.de/themen/friedenserziehung/ausserschulischer_bereich.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (6/29)

- Kawerau, S. (1921α). *Soziologische Pädagogik*. Leipzig: Quelle & Meyer.
- Key, E. (1900). *Barnets århundrade, I-II* [στην αγγλική έκδοση (1909). *The Century of the Child*]. New York, London: G. P. Putnam' s Sons.
- Lenzen, D. (1997). “ Erziehungswissenschaft - Pädagogik. Geschichte Konzepte Fachrichtungen”. In: Lenzen, D. (ed.), *Erziehungswissenschaft. Ein Grundkurs*. Reinbeck: rororo, pp. 11-41.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (7/29)

- Montessori, M. (1938). *Il segreto dell'infanzia*. Bellinzona: Istituto Editoriale Ticinese S. Anno, [στην ελληνική έκδοση (1981), *Το μυστικό της παιδικής ηλικίας*, μτφρ. Μ. Μιχαλοπούλου, Αθήνα: Γλάρος].
- Montessori, M. (1947). *Educazione per un mondo nuovo*. Milano: Garzanti, [στην ελληνική έκδοση (1981), *Εκπαίδευση για ένα καινούργιο κόσμο*, μτφρ. Μ. Λώμη, Αθήνα: Γλάρος].
- Montessori, M. (1949). *Educazione e pace*. Milano: Garzanti. [στην ελληνική έκδοση (1986), *Παιδαγωγικό Μανιφέστο*, μτφρ. Μ. Λώμη, Αθήνα: Γλάρος].

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (8/29)

- Nolz, B. (2003). “ Institution and Movement: On the Situation of Peace Education in Germany”. In Wintersteiner, W., Spajić-Vrkaš, V., Teutsch, R. (ed.), *Peace Education in Europe. Visions and experiences*. Münster, New York: Waxmann, pp. 168-183.
- Oestreich, P. (1924α), “Produktionsschule und Volkskultur”, In: Oestreich, P. (Hrsg.), *Die Produktionsschule als Nothaus und Neubau*. Berlin, pp. 223-235.
- Oestreich, P. (1924b). Pazifismus und Erziehung. *Die Neue Erziehung*. 6/3, pp. 111-113.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (9/29)

- Oestreich, P. (1925a). *Kolonialpolitik und Entschiede Schulreform. Die Neue Erziehung*. 7/8, pp. 595-597.
- Oestreich, P. (1925b). Schule des Friedens (επιστολή στον καθηγητή Horace Thivet, Ecole de la Paix, 7 Μαρτίου 1925). *Die Neue Erziehung*. 7/5, pp. 371.
- Oestreich, P. (1930a) (ed.). Erziehung zum Imperialismus? In: L. Swarzschild. *Das Tagebuch*. Berlin, pp. 94-98.
- Oestreich, P. (1930b). *Der Einbruch der Technik in der Pädagogik*. Stuttgart.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (10/29)

- Röhrs, H. (1983). *Frieden- Eine pädagogische Augabe*. Braunschweig: Agentur Pedersen.
- Röhrs, H. (1987). “Friedenspädagogik- eine fragwürdige Disziplin und umstrittenes Bewährungsfeld”. In: Calließ J., Lob E.R. (Hrsg.), *Praxis der Umwelt- und Friedenserziehung, Band 1: Grundlagen*. Düsseldorf: Schwann Handbuch, pp. 607-619.
- Wintersteiner, W, (2004b). *Paedagogik des Anderen. Bausteine fuer eine Friedenspaedagogik in der Postmoderne*. Muenster: Waxmann.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (11/29)

- Εικόνα 1:
https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Antiwar_cartoons#mediaviewer/File:War2.png.
- Εικόνα 2:
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/72/The_120mm_smooth_bore_tank_gun%2C_looking_down_the_barrel._MOD_45146593.jpg/800pxThe_120mm_smooth_bore_tank_gun%2C_looking_down_the_barrel._MOD_45146593.jpg?uselang=el.
- Εικόνα 3: <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d0/V-2victimAntwerp1944.jpg?uselang=el>.
- Εικόνα 4:
http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b3/Pollution_de_l%27air.jpg.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (12/29)

- Εικόνα 5: <https://www.flickr.com/photos/sokwanele/62155484/in/photolist-6uyEh-q7MDT4-oAgEDT-pnDANr-qh8edN-qh8dLL-qh8dB7-qjpk52-qh8dim-qpcCqD-oSLB9D-q7D7hL-qmVwuq-7tn7E-oSLGWk-eNvML6-7Rrobb-646q4-aBrFrp-MZK3d-qpcGea-psrWPc-psdr2U-aBumAy-oAhDXt-aBrFug-aBumnC-aBrFEX-aBrFwZ-aBrFCn-aBrFZn-psrWna-esusVL-qpcFkr-aijoPm-q7DWyC-psdpcS-qpcEFk-qp99du-q2Ru5b-qp2BzM-qmVwJ3-q2XWQc-q2XVmR-qjpiiX-qjpiMH-pnq1vA-q2Zto2-q2Rt9U-pnDBjr>.
- Εικόνα 6:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Corpses_of_war_victims#media_viewer/File:Fallen_soldiers.jpg.
- Εικόνα 7:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:School_bullying#mediaviewer/File:Bullying_on_Instituto_Regional_Federico_Err%C3%A1zuriz_%28IRFE%29_in_March_5,_2007.jpg.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (13/29)

- Εικόνα 8:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Domestic_violence#mediaviewer/File:20081123120727-violencia-de-genero.jpg.
- Εικόνα 9:
<https://www.flickr.com/photos/hibr/6857604982/in/photolist-brZ23E-dvZsZt-hKyTAD-fCTiCU-tGfxc-pripqq-oSdBv5-6tdGWA-dC6K71-cS69N9-dJHGT-btjyA6-hKySwV-7aDbwR-hKykqN-bu3rGA-hgETX9-4nU8H1-kJ8Rjt-anzdDT-k293FS-77TdvV-hemGAj-guYd16-guWXV5-guWYZu-guWYns-77XGJf-7aDbpr-pv8tLk-8LBs75-asTc6u-ecQ2Ms-ecQ21E-ecQ19G-asQyYk-ptgP87-pdPauS-pdPUkt-pvhdyu-pdPDFj-pv2H7a-pvheaQ-ceksX1-6QH2Dp-bWY6Yn-dp3p4R-bthRpT-duCN9J-duCKRJ>.
- Εικόνα 10:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Poverty#mediaviewer/File:India11_%2810705443743%29.jpg.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (14/29)

- Εικόνα 11:
<https://www.flickr.com/photos/farshadebrahimi/355404714/in/photolist-mpQMif-5KQeNY-dXA6vq-PLms5-4NTNBB-7oQ6XR-xpxwq-4SmyNK-dtGaaf-duAWBJ-6dwcYS-5VcQke-xpxru-AR3Ea-4ZbHZb-7mqY9-xpxr7-7dUho1-77EwQo-dHYnqU-5Dwa1i-C4gta-6hQFQx-6jbonj-6hgVRG-xpxsB-7fAhJT-6ifyFS-6j7dfH-bfo5aZ-6iaJcw-42eLu-3LrE8g-xpxqF-9nfCGE-6hufaQ-a2PYG3-6nZTZZ-esZuqp-6jbog1-xpxsq-3S4a9-6hwpFp-az1pfb-2RVDUo-51CBcs-2Uk1an-wemK-bGvrrK-4WGoKB>.
- Εικόνα 12: <https://www.flickr.com/photos/fmsc/6190145802/in/photolist-ar17FL-cg81rw-aept9e-bj3aht-e1oaFZ-bRVuSF-oCqwzH-avgRzy-D2fCg-D2geP-cgapfd-cgasBW-mYmAF2-bjvUcJ-iqY29A-om7npc-nxTqMi-oU4dwk-aJef7K-ppKPWk-o5Bbyc-oEVMuN-7Jn9oo-eZH1XL-ntPYce-oCa7Ve-nZoRBV-k4kh6y-he6LLS-he6XPz-he8AtH-he86rf-he7CDt-jPgiBk-he6tDr-he7P2d-he8i1Z-nNR9Fp-aNYr6r-aNYqYk-aNYvZt-aNYrmn-aNYtLR-aNYu7g-aNYuJe-aNYuTT-aNYqNn-aNYuqM-aNYtXt-aNYvnK>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (15/29)

- Εικόνα 13: <https://www.flickr.com/photos/piaser/5628081300/in/photolist-okjcuR-a5oF29-9zkouu-5FXr1S-hRWxu-a5YPv2-nLbx9i-6e5Hgm-6qEVEq-5udoGz-8XGkEE-bqURKW-e4f3L4-o6nkhf-cTpY7q-ojK5W6-o9fjAQ-o87mPX-oAXwgS-5b53en-ohN933-a1FT9N-ohSKjL-nPmDvP-6voQ7g-83zxqq-a1VCMS-9zhrNc-81JzLb-81EsMc-87GPCA-81JAH3-81JzpW-81JA6w-aF9zFB-a1FSFU-8367w1-86oX5B-6exsNC-cgx8m-dCHCGt-4A97ML-cTqd5m-cTq6oJ-4PXv4k-Mpb3A-okrjDM-6wsyLD-87DDAc-4RWVvt>.
- Εικόνα 14: http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/ff/Aryan_Guard_rally.jpg?u selang=el.
- Εικόνα 15: <https://www.flickr.com/photos/thinkvegan/68456965/in/photolist-73RSv-FirCS-596KYs-xzVbS-6L5R6N-4W3w2B-6AMS3v-NkXY-4Gn7cW-6L5PrY-iyowGU-4EDXHj-o5fWUq-7ZxK9U-4KdMTC-4nMuXL-6L1CEK-6L1CwV-chz4A9-4nMv39-52uFHV-8eCA7U-9dEifW-kfYriH-bjypk5-oXXXX-36APbt-83wC-8Djm8c-6GWiTz-bx5hct-6EyB7V-91cQdM-9fRhxq-bAJPww-4G3vp7-fggsKb-bk9VBz-4nHrgg-rEB4F-pXyioR-4xNuaC-47CS8D-4e9kGC-xtZKp-cCzfME-7abTTg-o548zp-4tZeQ5-dYKcPG>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (16/29)

- Εικόνα 16:
<https://www.flickr.com/photos/96024429@N00/9604363076/in/photolist-fCGSwQ-dbKHTH-62zr7M-fD8wMp-aFPA7R-e1ChKw-utxjs-dAEc7w-55sGSH-edhvLB-utxsA-j9cgNp-6u3KSS-4CiCPF-8g9LX1-6wRh6Y-gLmNrg-aiFc96-8ZtvpW-dXsjcd-dXmdVt-dXmcSB-bd5y4t-njdbYR-xGjso-gLkZvU-bsFd5U-9PKsFd-aZdjr-mjze6j-55u8na-55yhrL-7MQyJT-7nppeey-5NbXFD-6QYzpf-635C3b-aCFQ16-gLmeGm-4rCbhM-631omM-gLkTVX-631nvR-bALnpX-e1FqTr-635BGN-631n9R-2iZGk-aiFc74-7XM3Xp>.
- Εικόνα 17:
<https://www.flickr.com/photos/96024429@N00/11956260863/in/photolist-jdwXNF-6daNfy-6FtX8T-4hCqUK-5F5vga-6AMrhT-ptka1-4YLB4-5hpKrP-9PoRtk-bjDWPQ-645z kf-2tj2MH-9dcSfr-dRjvAb-cU5Neb-5w6Hme-5i6QB5-9SN19i-K9YDf-6GvV38-4BHxtj-r6eoHp-bd5mMH-7xy4R4-6ARFM7-3givGC-pUKcBP-5XNvAQ-645NEw-dHn215-tZ1K4-2tiZEB-5F9N1Y-9dcS6e-9dfUtG-tZ1GG-ec5NRA-9YRvVu-5i6R8G-49tM12-5xzbyi-9dcSka-9dcSba-9dfY3d-6rM7G5-E9mST-7jxmUw-4k7Ftj-8rjxsb>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (17/29)

- Εικόνα 18:
<http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Homophobia#mediaviewer/File:NoHomoGlo3.jpg>.
- Εικόνα 19:
<https://www.flickr.com/photos/wwworks/1508921362/in/photolist-3ikBKy-bDteh6-6tHfSJ-8MmKxu-nSFWf6-oehtC-9dmtMw-eRLxH1-btwuru-4UCxoS-o6WHCK-aMPJUc-iYNJ3j-jPmgSk-7YUycy-o6DioD-o6Pj7L-6qnMMH-7hWPgf-5q1fzp-otRQsE-6JZ6Wu-4FFRFp-KYEkz-e4gXPf-oa3xFA-bPaT5z-bPaTap-nSGzmD-o4TNGs-nPsjew-o6PLwQ-nPsiVW-o6WGGT-eaArfj-nPsjPR-ni2m5e-nPt74M-o6QRrq-6tHfSU-eRLxAY-a4Rymr-eMcSMG-GaQZX-94ireT-9wDBWd-LLfb6-jiedz1-4DPtFh-KQvV9>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (18/29)

- Εικόνα 20:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Images of Comenius#mediaviewer/File:Comenius-2.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Images_of_Comenius#mediaviewer/File:Comenius-2.jpg).
- Εικόνα 21:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Literary works by Comenius#mediaviewer/File:Opera didactica.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Literary_works_by_Comenius#mediaviewer/File:Opera_didactica.jpg).
- Εικόνα 22:
[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/StateLibQld_1_113036_Cartoon of students receiving the cane%2C 1888.jpg?uselang=el](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/e/eb/StateLibQld_1_113036_Cartoon_of_students_receiving_the_cane%2C_1888.jpg?uselang=el).
- Εικόνα 23:
[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6a/Improvised classroom %2C shortly after the War.jpg](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6a/Improvised_classroom%2C_shortly_after_the_War.jpg).
- Εικόνα 24:
[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3b/Boy%27s Middle School%2C Kongju or Konju%2C %28s.d.%29 %28Taylor box21num38%29.jpg?uselang=el](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3b/Boy%27s_Middle_School%2C_Kongju_or_Konju%2C_%28s.d.%29_%28Taylor_box21num38%29.jpg?uselang=el).

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (19/29)

- Εικόνα 25:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black_and_white_photographs_of_classrooms#mediaviewer/File:PledgeOfAllegiance1899.jpg.
- Εικόνα 26:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Empty_classrooms#mediaviewer/File:Salle-%C3%A9tude-lyc%C3%A9e-Moli%C3%A8re.jpg.
- Εικόνα 27:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Class_photographs#mediaviewer/File:Trabzon_Yunan_Okulu.JPG.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (20/29)

- Εικόνα 28:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black and white photographs of classrooms#mediaviewer/File:Telramen op de bank in de klas Counting-frames in classroom.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black_and_white_photographs_of_classrooms#mediaviewer/File:Telramen_op_de_bank_in_de_klas_Counting-frames_in_classroom.jpg).
- Εικόνα 29:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black and white photographs of classrooms#mediaviewer/File:Children of Gorce.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black_and_white_photographs_of_classrooms#mediaviewer/File:Children_of_Gorce.jpg).
- Εικόνα 30:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cecil Reddie.jpg?uselang=el](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Cecil_Reddie.jpg?uselang=el).
- Εικόνα 31:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black and white photographs of classrooms#mediaviewer/File:Children reading 1940.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black_and_white_photographs_of_classrooms#mediaviewer/File:Children_reading_1940.jpg)

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (21/29)

- Εικόνα 32:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black and white photographs of classrooms#mediaviewer/File:Manzanar Relocation Center, Manzanar, California. Children are taught democratic games in the nurse . . . - NARA - 536692.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black_and_white_photographs_of_classrooms#mediaviewer/File:Manzanar_Relocation_Center,_Manzanar,_California._Children_are_taught_democratic_games_in_the_nurse...-NARA-536692.jpg).
- Εικόνα 33:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black and white photographs of classrooms#mediaviewer/File:Country School Everyday Life at Baldock County Council School, Baldock, Hertfordshire, England, UK, 1944 D20555.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Black_and_white_photographs_of_classrooms#mediaviewer/File:Country_School_Everyday_Life_at_Baldock_County_Council_School,_Baldock,_Hertfordshire,_England,_UK,_1944_D20555.jpg).
- Εικόνα 34:
Εξώφυλλο του περιοδικού «The New Era» (από το αρχείο του Κ. Μπονίδη).

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (22/29)

- Εικόνα 35:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Ellen_Key#mediaviewer/File:Portr%C3%A4tt_av_f%C3%B6rfattarinnan_Ellen_Key_%281849-1926%29_-_Nordiska_Museet_-_NMA.0055617.jpg.
- Εικόνα 36:
Εξώφυλλο του βιβλίου: Ellen Key (1900). *Barnets århundrade*. Stockholm: Albert Bonniers Förlag.
- Εικόνα 37:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Paul_Geheeb#mediaviewer/File:ConferenceBE.jpg.
- Εικόνα 38:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Odenwaldschule#mediaviewer/File:Odenwaldschule_03.jpg.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (23/29)

- Εικόνα 39:

Πηγή: Emile Saupe (1929). *Deutsche Pädagogen der Neuzeit*. Osterwieck-Harz: A.W.Zickfeldt Verlag, σ. 321.

- Εικόνα 40:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Gedenktafel_Hugo_Gaudig.JPG?uselang=el.

- Εικόνα 41:

Πηγή: Emile Saupe (1929). *Deutsche Pädagogen der Neuzeit*. Osterwieck-Harz: A.W.Zickfeldt Verlag, p. 153.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (24/29)

- Εικόνα 42:
[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/Internat im Schloss Gebesee bei Erfurt Th%C3%BCringen fr%C3%BCher Hermann-Lietz-Landerziehungsheim Foto 2004 Wolfgang Pehlemann Wiesbaden IMAG0349.jpg?uselang=el](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/7/7e/Internat_im_Schloss_Gebesee_bei_Erfurt_Th%C3%BCringen_fr%C3%BCher_Hermann-Lietz-Landerziehungsheim_Foto_2004_Wolfgang_Pehlemann_Wiesbaden_IMAG0349.jpg?uselang=el).
- Εικόνα 43:
[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/33/1312790699 hl haubinda.jpg?uselang=el](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/33/1312790699_hl_haubinda.jpg?uselang=el).
- Εικόνα 44:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Rudolf_Steiner#mediaviewer/File:Steiner Berlin 1900 big.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Rudolf_Steiner#mediaviewer/File:Steiner_Berlin_1900_big.jpg).

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (25/29)

- Εικόνα 45:
[http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Heinrich_Vogeler#mediaviewer/File:Heinrich_Vogeler - 1897.jpg](http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Heinrich_Vogeler#mediaviewer/File:Heinrich_Vogeler_-_1897.jpg).
- Εικόνα 46:
http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Maria_Montessori#mediaviewer/File:NSRW_Maria_Montessori.jpg.
- Εικόνα 47:
<https://www.flickr.com/photos/ridef2012/7660917594/in/photolist-cEYcU7-akHYrH-akJ4pa-akLRWb-akLP7h-akJ1Gp-akLM27-akHZx6-akLLFs-akLSQS-akJ4B2-akLSCW-akLSem-akLS7W-akJ3TZ-akLRQm-akLRJS-akJ3ui-akLRYU-akJ4be-akLRrh-akLRmA-akLRgf-akLR8w-akLR1W-akLQWd-akLQNJ-akJ2xP-akLQCJ-akLQzy-akLQn9-akJ2ax-akLQeb-akLQ87-akJ1Ux-akLPWE-akJ1yV-akJ1sZ-akLPsb-akLPnA-akLPi3-akJ15t-akJ2mc-akJ23a-akLPb1-akHZSx-akLNxf-akLNSQ-akLNQm-akLNKN>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (26/29)

- Εικόνα 48:

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Le Bar-sur-Loup -313-1.jpg?uselang=el.](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Le_Bar-sur-Loup_-313-1.jpg?uselang=el)

- Εικόνα 49:

[http://commons.wikimedia.org/wiki/Janusz_Korczak#mediaviewer/File:Janusz_Korczak.PNG.](http://commons.wikimedia.org/wiki/Janusz_Korczak#mediaviewer/File:Janusz_Korczak.PNG)

- Εικόνα 50:

[http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Makarenko.jpg?uselang=el.](http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Makarenko.jpg?uselang=el)

- Εικόνα 51:

[http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/91/John De wey in 1902.jpg?uselang=el.](http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/9/91/John_De_wey_in_1902.jpg?uselang=el)

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (27/29)

- Εικόνα 52:

http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Helen_Parkhurst.jpg?uselang=el.

- Εικόνα 53:

Πηγή: Emile Saupé (1929). *Deutsche Pädagogen der Neuzeit*. Osterwieck-Harz: A.W.Zickfeldt Verlag, σ. 377.

- Εικόνα 54:

http://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Montessori_schools#mediaviewer/File:Montessori-school007.jpg.

- Εικόνα 55:

<https://www.flickr.com/photos/lamaisondesenfants/8513301362/in/photolist-dYhTTY-anP9oZ-5nFSUm-pisvAx-kqmfzt-8PWpEn-pwxEis-9Nck2j-b8VKCD-ptjsg6-pwsisZ-fB2xYa-pwsiRz-dDKMi6-dDKNCe-dDRaUJ-pLRrco-oS9nna-n7j4os-n7j4tC-aDqb3u-9GqXGa-o8J9vJ-BrkUS-o8J84A-gPLgia-coNrVG-oobUUL-ijMPC4-bm2yiz-anP8cF-b5ib3n-ofy9wJ-baMRBe-baMRCT-anP9Cg>.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (28/29)

- Εικόνα 56:

<https://www.flickr.com/photos/122236695@N07/13854914814/in/photolist-n7j4tC-aDqb3u-9GqXGa-o8J9vJ-BrkUS-o8J84A-gPLgia-coNrVG-oobUUL-ijMPC4-bm2yiz-anP8cF-b5ib3n-ofy9wJ-baMRBe-baMRCT-anP9Cg>.

- Εικόνα 57:

http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/be/Gedenktafel_Sonnenallee_79_%28Neuk%29_Fritz_Karsen.JPG?uselang=el.

- Εικόνα 58:

Πηγή: Emile Saupe (1929). *Deutsche Pädagogen der Neuzeit*. Osterwieck-Harz: A.W.Zickfeldt Verlag, p. 216.

Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (29/29)

- Εικόνα 59:
Εξώφυλλο του βιβλίου του P. Oestreich (1930). *Wege der Technik- Der Einbruch der Technik in die Pädagogik.*

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Τέλος Ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Κοντοβά

Θεσσαλονίκη, Ακαδημαϊκό έτος 2014

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2007-2013
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

**ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

**ΑΝΟΙΧΤΑ
ΑΚΑΔΗΜΑΙΚΑ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ**

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.